

SALGÓTARJÁN MEGYEI JOGÚ VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

2014. SZEPTEMBER 11.

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata

3100 Salgótarján, Múzeum tér 1.
Telefon: +(32) 417-255/163
Honlap: www.salgotarjan.hu

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

SALGÓTARJÁN MEGYEI JOGÚ VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

ALÁÍRÓLAP

Megrendelő:	Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata
Készítette:	Városfejlesztés Zrt.
Irányító tervező:	Bajnai László PhD
Tervezők:	Ernhöffer Mónika Flender Erika Vörös Szilvia
Közreműködött:	Akcióterv Kft. – Gergye Péter
Antiszegregációs Terv és szociológiai vizsgálatok, elemzések Salgótarján, valamint a Funkcionális Várostérségre	forProjekt Kft. – László Miklós, Balogi Anna
Kartogramok	GeoX Kft. (Antiszegregációs terv térképeit készítette)

2014. szeptember 11.

TARTALOMJEGYZÉK

SALGÓTARJÁN MEGYEI JOGÚ VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA.....	1
SALGÓTARJÁN MEGYEI JOGÚ VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA ALÁÍRÓLAP ...	2
TARTALOMJEGYZÉK.....	3
1. Salgótarján jövőképe.....	4
1.1. Salgótarján 2030-ra szóló jövőképe és átfogó fejlesztési céljai a város társadalmára, gazdaságára és fizikai - táji, természeti és épített - környezetére vonatkozóan.....	4
1.2. Salgótarján jövőképe térségi szerepére vonatkozóan.....	8
1.3. A településfejlesztési elvek rögzítése.....	8
2. Célok.....	11
2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó célok és a részcélok kapcsolata.....	11
2.1.1. A jövőkép, az átfogó célok és a részcélok kapcsolata.....	11
2.1.2. A jövőkép, az átfogó célok és a részcélok kapcsolata a településfejlesztési elvekkel.....	12
2.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes városrészekre.....	15
3. Kiinduló adatok további tervezési feladatokhoz.....	19
3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása.....	19
3.1.1. Társadalmi, gazdasági adatok.....	19
3.1.2. Környezeti adatok.....	29
3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra.....	33
3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú fenntartható fejlesztésre.....	40

1. Salgótarján jövőképe

Salgótarján 2030-ra szóló hosszú távú jövőképe röviden összefoglalva:

SALGÓTARJÁN MEGÚJULÓ, VONZÓ KÖZÉPVÁROS, GAZDASÁGI ÉS KULTURÁLIS KÖZPONT A BUDAPEST KÖRÜLI, KÖZÉP - MAGYARORSZÁGI METROPOLISZ TÉRSÉG ÉSZAKKELETI KAPUJÁBAN

1.1. Salgótarján 2030-ra szóló jövőképe és átfogó fejlesztési céljai a város társadalmára, gazdaságára és fizikai - táji, természeti és épített - környezetére vonatkozóan

A) átfogó gazdaságfejlesztési cél:

DIVERZIFIKÁLT, DINAMIKUS GAZDASÁGI FEJLŐDÉS, VIRÁGZÓ GAZDASÁG

Az integrált településfejlesztéssel 2030-ra valóra váltani kívánt jövőkép (vízió), mint az átfogó fejlesztési célok elérésével megvalósítható célállapot részletes leírása:

A Közép-Magyarországi Metropolisz Térség északkeleti kapuját képező megyei jogú város dinamikusan fejlődő gazdasága biztosítja a határon átnyúló, kétpólusú Salgótarján - Losonc térség magyarországi gazdasági központjának szerepét betöltő település és Funkcionális Várostérsége lakosságának biztos megélhetését és a fejlett magyarországi régiókének megfelelő színvonalú életkörülményeit.

A Salgótarján - Losonc tengelyen keresztül Salgótarján a kapocs szerepét tölti be a Közép-Magyarországi Metropolisz Térség és Közép-Szlovákia, valamint Dél-Lengyelország fejlett gazdasági központjai között.

Salgótarján Megyei Jogú Város a dinamikusan fejlődő határon átnyúló térség vonzó magyarországi nagyvárosaként, történelmileg kialakult gazdasági és közigazgatási súlyának megfelelően vezető szerepet tölt be a megyében, amit erősít a határon átnyúló térség oktatási, egészségügyi funkcióinak ellátásában, kulturális életében és közművelődésében, valamint piaci szolgáltatási szektorában betöltött vezető szerepe.

Salgótarján egyúttal a vonzáskörzetébe tartozó települések által alkotott Funkcionális Várostérség központja. Salgótarján Funkcionális Várostérsége Nógrád megye 25 települését foglalja magában, a Salgótarjáni kistérség 24 települését és a szomszédos Bátorfyerenyét. A Salgótarjáni kistérség települései a következők: Bárna, Cered, Egyházasgerge, Etes, Ipolytarnóc, Karancsalja, Karancsberény, Karancskeszi, Karancslapujtó, Karancsság, Kazár, Kishartyán, Litke, Mátraszele, Mihálygerge, Rákóczibánya, Ságújfalu, Salgótarján, Somoskőújfalu, Sóshartyán, Szalmatercs, Szilaspogony, Vizslás, Zabar.

A dinamikus gazdasági fejlődés motorja a több lábon álló helyi gazdaság, amelynek húzóereje a magas hozzáadott tartalmú termékeket előállító, versenyképes ipari és K+F+I tevékenység, amely a helyi ipar másik pillérét alkotó, tömegtermeléssel együtt magas fokú foglalkoztatást biztosít a város és térsége rendkívül összetett helyi társadalma számára, és a magasan kvalifikált, illetve a kreatív iparban tevékenykedő fiatalabb népesség Salgótarjánba települését is elősegíti.

A város gazdaságában kiépültek a beszállítói és klaszter típusú együttműködések, a hatékonyság és az innováció az egész termelési folyamatot átfogja.

A megújult Városközpont a határon átnyúló, több mint százezres lélekszámú térség vonzásközpontjaként a térség népessége és a turisták által egyaránt keresett szolgáltatásokat nyújt.

A városban működő tercier szektor biztosítja, közszféra fejlesztései és a magánszféra befektetései eredményeként, a városban folyó ipari és K+F+I tevékenység működtetéséhez és fejlődéséhez szükséges urbanizációs háttér szolgáltatásait.

Salgótarján Nógrád megye és a határon átnyúló Neogradiensis Eurorégió keleti részének ipari foglalkoztatási és munkaerő-piaci központja.

Kiépül és megerősödik Salgótarján szociális gazdasága.

A szolgáltatói jellegű, feladatait magas színvonalon ellátó önkormányzat és közszolgáltatási rendszer hatékonyan támogatja a város gazdasági, turisztikai és lakóhelyi felértékelődésének folyamatát.

A város turisztikai ágazatának bővülő bevételei tükrözik a kedvező térségi idegenforgalmi adottságok javuló kihasználását.

B) átfogó társadalmi fejlesztési cél:

TÁRSADALMI MEGÚJULÁS

Az integrált településfejlesztéssel 2030-ra valóra váltani kívánt jövőkép (vízió), mint az átfogó fejlesztési célok elérésével megvalósítható célállapot részletes leírása:

A város helyi gazdasága biztosítani tudja a város munkaképes korú, munkát vállalni akaró népességének foglalkoztatását a képzettségéhez illeszkedő munkakörben.

A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, munkaképes korú népesség foglalkoztathatóságát megfelelő képzési, felzárkóztatási programok segítik elő a helyi gazdaság munkaerő keresletével összhangban.

A gazdaságfejlesztés és a társadalmi felzárkóztatási erőfeszítések eredményeként a munkanélküliség alacsony szintű, és a leszakadó társadalmi rétegek integrációja jól érzékelhető mértékben előrehaladt.

A fiatalok el tudnak helyezkedni a városban.

A felsőfokú tanulmányaikat más városban folytató fiataloknak a jelenleginél sokkal nagyobb hányada talál megélhetési lehetőséget a megyei jogú városban, és tér vissza Salgótarjánba.

A bölcsődei, óvodai ellátás, az általános és középiskolai képzés, a szakképzés mintaszerűen magas színvonalú Salgótarjánban. Ez az urbanizációs közszolgáltatási háttér jelentős mértékben elősegíti Salgótarján versenyképes pozícióját a városok között a munkahelyteremtő befektetésekért, versenyképes vállalkozások és magasan képzett munkavállalók letelepedéséért folyó versenyben.

A gazdasági és társadalmi fejlődés eredményeként a város migrációs mérlege pozitív, a születések éves száma meghaladja a halálozásokét.

A pozitív irányú demográfiai változások hatására megállt a népesség fogyása, elindult a népességszám emelkedése, és a képzetesebb népesség beáramlása révén megújul, összetételében javul a helyi társadalmi szerkezete.

Emelkedik a lakókörnyezetükre igényes, aktív és lokálpatrióta lakóközösségek aránya.

Erős a helyi lakosság civil öntudata, közösségi kontrollja, lokálpatriotizmusa és identitása, igényes környezetére.

A köz- és magánjavak folyamatos bővülése jellemzi Salgótarját, a város vállalkozásait, lakosságát és önkormányzatát.

A szociális háló erős, a támogatások színvonala magas, a területi és társadalmi egyenlőtlenségek csökkennek.

Sokszínű a kulturális, a közművelődési és a szabadidős programkínálat, amelyek megújult helyszíneken és kibővült közösségi terekben zajlanak.

Azok a fiatalok, akik felsőfokú tanulmányt nem folytatnak a város szakképző intézményeiben a helyi gazdaság munkaerő-piaci keresletének megfelelő piacképes tudáshoz, és megélhetést biztosító szakmákhoz jutnak, az összehangolt szociális és oktatási-nevelési intézkedéseknek köszönhetően az általános iskolákban megszűnt az iskolaelhagyás.

A város felsőfokú oktatási intézményeiben a város és tágabb térsége munkaerő-piaci keresletének megfelelő, piacképes tudást, és felsőfokú szakképzettséget nyújtó, országosan és a szomszédos határon túli területekről is keresett, mérnöki és pénzügyi-gazdasági képzés folyik.

Salgótarján Megyei Jogú Városban a közsféra által nyújtott színvonalas és sokrétű közszolgáltatások biztosítják az itt lakó népesség teljes körű alap- és középfokú ellátását, jó életfeltételeit.

C) átfogó fizikai fejlesztési cél:

MEGÚJULÓ VÁROSI SZÖVET, VONZÓ TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET

Az integrált településfejlesztéssel 2030-ra valóra váltani kívánt jövőkép (vízió), mint az átfogó fejlesztési célok elérésével megvalósítható célállapot részletes leírása:

A megújult városi szövet és települési környezet a megfelelő energiaellátás és a korszerű IKT infrastruktúra vonzó urbanizációs háttérrel és fizikai kereteket biztosít a befektetők számára az ipari, valamint a K+F+I és szolgáltatási tevékenységek fenntartásához és fejlesztéséhez.

A megújult városi szövet és települési környezet, valamint a jó minőségű, kényelmesen használható, parkolóhelyekkel jól ellátott, gazdaságosan üzemeltethető lakásállomány, a város hegyvidéki erdői, műemlékei és jó levegője vonzó urbanizációs háttérrel és fizikai kereteket biztosítanak a K+F+I tevékenységet végző, valamint a magas hozzáadott értéket előállító termelést irányító képzett szakembereknek a városban történő letelepedéséhez.

Salgótarján MJV-t vonzó befektetési célponttá teszi az ipari, a K+F+I és a szolgáltatási tevékenységek területén, hogy Budapestről egy órán belül elérhető (az M3 és a város közötti 2x2 sávost osztott pályás

főútnak valamint a felújított, villamosított 81-es számú vasúti fővonalnak köszönhetően) személygépkocsival és intercityvel egyaránt.

Salgótarján urbanizációs háttere és vonzó természeti környezete, a fejlett közúti és vasúti infrastruktúrákon keresztül Losonc, Közép- és Kelet-Szlovákia, valamint Dél-Lengyelország dinamikusan fejlődő gazdasági központjainak Budapestéhez hasonlóan könnyű elérhetősége vonzóvá teszi a várost a munkahelyeket teremtő befektetők és a betelepülő munkavállalók számára.

Salgótarjánt HÉV-ként működő integrált (villamosított) vasúti közösségi közlekedési rendszer kapcsolja össze Bátonyterenye, Pásztó és Hatvan városokkal, aminek a Funkcionális Városteréségen belüli szakasza a környező települések, a város közigazgatási határain belüli része pedig a hosszan elnyúló völgyváros városrészei viszonylatában biztosítja a lakosság és a munkaerő akadálytalan áramlását.

A magyarországi oldalon Somoskőújfalutól Hatvanig működő integrált (villamosított) vasúti közösségi közlekedési rendszerhez szlovákiai oldalon a Somoskőújfalu - Fülek - Losonc vonalon működő hasonló rendszer kapcsolódik összehangolt menetrenddel.

Az integrált (villamosított) vasúti közösségi közlekedési rendszer állomásaihoz a legkorszerűbb emissziós normáknak megfelelő autóbusszokkal üzemeltetett, a vasúti közlekedési rendszerrel összehangolt autóbusszos közösségi közlekedési rendszer kapcsolódik intermodális csomópontokkal, amely a távolabbi városrészeket kapcsolja a nagyon alacsony CO₂ kibocsátású integrált közösségi közlekedés rendszerébe.

A város jó levegőjű, zöldbe ágyazott, energia-hatékony, megújuló energiaforrások alkalmazásával gazdaságosan üzemeltethető lakótelepi és családi házas lakásállománya olyan kedvező urbanizációs kereteket biztosít, amelyek a salgótarjáni lakhatást vonzóvá teszik a már ott élők és a betelepülők számára.

A rendezett, jó állapotú, korszerű, energiatakarékos közvilágítással ellátott, barátságos és biztonságos, szép és kényelmesen használható közterületek és a modern építészet iskolateremtő alkotásai olyan vonzó, fenntartható és élhető városi környezetet jelentenek, amelyben a város lakói és az oda látogatók jól érzik magukat a klímaváltozás okozta, más városokban még jobban tapasztalható kedvezőtlen környezeti hatások mellett is.

A városközponti funkciók kiterjedtek, ami lehetőséget adott a városi szövet megújítására, és ennek révén funkcionálisan kiteljesedtek, térben kiterjedtek a városközpont egész területére a klasszikus belvárosi kereskedelmi és szolgáltatási funkciók.

Megújultak a Városközpont és tágabb térségének alulhasznosított területei, ahol megerősödtek a kereskedelmi, szolgáltatási és a lakóhelyi funkciók egyaránt.

A Belváros, amely a városlakók és a térségben élők találkozási helye, betölti funkcióját és elnyerte méltó környezetét.

Az iparosított technológiával épült lakóépületek, lakótelepek energetikailag teljesen megújult, alacsony rezsiű, személygépkocsi parkolóhelyekkel és zöldfelületekkel, valamint kereskedelmi és szolgáltatási funkciókkal a legkorszerűbb normáknak megfelelően, jól ellátott, esztétikus, egészséges és kényelmesen használható, jó minőségű városias lakókörnyezetet jelentenek, ami keresett lakóhely a

munkájukból élő fiatal és idősebb korosztályok, jól és kevésbé képzett társadalmi csoportok számára egyaránt.

A jó minőségű nagyvárosias (a mai lakótelepek) és kisvárosias lakóterületek, valamint a kertvárosok, továbbá a falusias lakóterületek lakókörnyezete Salgótarján vonzereje a be- illetve visszatelepülő jól képzett fiatalok, illetve középkorú, magasan kvalifikált szakemberek számára, akik élethelyzetüknek és családjuk igényeinek megfelelő, korszerű otthonokat találhatnak maguknak a megyeszékhely különböző városrészeiben.

A városszerkezet korrekciója révén javultak a belső kapcsolatok, egykori barnamezős területek szabadultak fel gazdaság- és városfejlesztési célokra egyaránt, amelyek fejlesztésének hatására a városban jobb élni, mint korábban volt.

A korábbi, területarányosan elvárható mértékű iparüzési adót nem termelő, területarányos mértékű foglalkoztatást nem biztosító, fizikailag pusztuló, és az értékes infrastruktúrákkal ellátott városi helyszíneket haszontalanul elfoglaló, alulhasznosított „rozsdás övezetek”, barna mezős területek túlnyomó része eltűnt. Helyükön az ipari területeken korszerű, piacképes termelést folytató ipari, gazdasági, K+F+I funkciókat ellátó létesítmények, a vegyes városközponti területeken odaillő szolgáltatási funkciójú, korszerű új, energia hatékony létesítmények épültek, illetve épülnek, amelyek területarányosan megfelelő mértékű munkahelyet biztosító és adót fizető vállalkozásoknak adnak helyet az egyes telektömbök megújult városi szövetében.

A város ellátása egészséges, jó minőségű ivóvízzel, nagyrészt a környéken termelt biztonságos élelmiszerekkel, a korszerű ipari technológiák működtetéséhez szükséges minőségű ipari vízzel hosszabb távra, fenntartható módon biztosított. Ez jelentős mértékű vonzerőt biztosít a piacképes gazdasági tevékenységek, vállalkozások és munkavállalók megtelepedéséhez.

A város már a 2014-20-as időszakban intenzíven megkezdte a városi szövet és a helyi társadalom alkalmazkodását a klímaváltozáshoz. Ezért annak hatásai itt jobban elviselhetőek, mint a tágabb térség más városaiban, és ez is jelentős mértékű vonzerőt biztosít a piacképes gazdasági tevékenységek, vállalkozások és jól képzett munkavállalók megtelepedéséhez.

1.2. Salgótarján jövőképe térségi szerepére vonatkozóan

SALGÓTARJÁN FUNKCIONÁLIS VÁROSTÉRSÉGÉNEK FOGLALKOZTATÁSI, SZOLGÁLTATÁSI, GAZDASÁGI, KULTURÁLIS, OKTATÁSI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI KÖZPONTJA, LOSONCCAL HATÁRON ÁTNYÚLÓ ÖSSZEFÜGGŐ VÁROSTÉRSÉGET ALKOT, AMELYNEK MAGYARORSZÁGI PÓLUSA.

1.3. A településfejlesztési elvek rögzítése

Minden más emberi tevékenységhez hasonlóan a településfejlesztést is az adott tevékenységet végzők kultúrája vezérli, így a tevékenységet meghatározó konkrét településfejlesztési elvek hierarchikus rendszerének csúcán is azok a kultúránkat meghatározó, egyetemes értékekből származó alapelvek helyezkednek el, amelyek Salgótarján fejlesztését is vezérik.

A gyakorlati elvek hierarchiájának csúcán az EU 2020 stratégiájának fejlesztési célkitűzéseit meghatározó alapelv áll: